

Tomi Vanhatalo

GREEN CARE - PALVELUIDEN ASIAKASRYHMÄT JA
MARKKINAPOTENTIAALI

Matkailun koulutusohjelma
2015

GREEN CARE -PALVELUIDEN ASIAKASRYHMÄT JA
MARKKINAPOTENTIAALI

Vanhatalo, Tomi
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Matkailun koulutusohjelma
Elokuu 2015
Ohjaaja: Ruoho, Jaana
Sivumäärä: 37
Liitteitä:

Asiasanat Green Care, luontovoima, luontohoiva, asiakasryhmät, hyvinvointimatkailu

---

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa potentiaalisia asiakasryhmiä Green Care -palveluille tutkimalla muualla Suomessa tehtyjä Green Care -julkaisuja ja raportteja. Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Satakunnan ammattikorkeakoulun Green Care esiselvitys- ja tiedotushanke 1.9.2013–30.6.2014. Tuloksilla pyrittiin keräämään toimeksiantajalle lisää tietoa Green Care -palveluiden potentiaalisista asiakasryhmistä ja niiden käyttämistä palveluista. Tutkimus suoritettiin aineistolähtöisesti. Aineistot löytyivät sähköisinä verkosta. Aineistoista oli tarkoitus kerätä kaikki Green Care -asiakasryhmiin liittyvä tieto.

Vaikka Satakunnan Green Care -hanke oli jo päättynyt tutkimusta tehtäessä, voidaan tutkimuksen tuloksia hyödyntää esimerkiksi Satakunnan ammattikorkeakoulun hake-
massa Green Care -tiedonvälityshanke Satakunnassa -nimisessä hankkeessa, jota on haettu Maaseuturahastosta 1.11.2015–28.2018 väliselle ajalle. Tutkimustuloksien pohjalta on laadittu taulukko, johon on kerätty kaikki aineistoista löydetyt asiakasryhmät sekä palvelut, joihin nämä asiakasryhmät on liitetty. Taulukkoa tullaan hyödyntämään koulutuksissa ja Green Care -yritysten kehittämistoimenpiteissä.

CUSTOMER GROUPS AND MARKET POTENTIAL OF GREEN CARE SERVICES

Vanhatalo, Tomi

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Tourism and hospitality management

August 2015

Supervisor: Ruoho, Jaana

Number of pages: 37

Appendices:

Keywords: Green Care, green empowerment, customer groups, health and wellness tourism

---

The purpose of this thesis was to identify potential customer groups for Green Care services by researching various publications and reports on Green Care made elsewhere in Finland. The client for this thesis was the Satakunta University of Applied Sciences and it was part of the Green Care esiselvitys- ja tiedotus project 1.9.2013-30.6.2014. The results were meant to provide the client with more information on potential customer groups for Green Care services and which services they would use. The research was carried out using qualitative and material based research methods. The goal was to gather all of the data pertaining to Green Care from the materials used.

Even though the Satakunnan Green Care project had already ended while the thesis was still in progress, the results may still be used for example in the Green Care – tiedonvälityshanke Satakunnassa project, for which the Satakunta University of Applied Sciences has applied funding for from the EAFRD (European Agricultural Fund for Rural Development) for 1.11.2015-28.2.2018. Based on the results of the research, a table was made that compiles all of the customer groups and the services they would use that were present in the materials. This table will be used in the future for educational and other purposes.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET SEKÄ TUTKIMUKSEN SISÄLTÖ.....	5
2.1	Tutkimuksen tavoitteet, tarkoitus ja tehtävä.....	5
2.2	Tutkimusmenetelmä.....	7
2.2.1	Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä.....	7
2.2.2	Aineistolähtöinen tutkimusmenetelmä.....	8
2.3	Tutkimuksen toteutus ja tutkimuksen sisältö.....	9
3	MITÄ GREEN CARE ON?	11
3.1	Green Care käsitteenä	11
3.2	Luonnon hyvinvointivaikutukset	14
3.2.1	Mihin luonnon hyvinvointivaikutukset perustuvat?.....	14
3.2.2	Luonnon hyvinvointivaikutukset hyvinvointimatkailussa	15
3.2.3	Luonnon hyvinvointivaikutukset hoidoissa	16
3.3	Green Care -palveluntuottajat.....	17
3.4	Green Care Satakunnassa.....	18
3.4.1	Green Care -esiselvitys ja tiedotushanke	18
3.4.2	Green Care -toiminnan mahdollisuudet Satakunnassa.....	19
4	LUONTOVOIMA, LUONTOHOIVA JA NIIDEN ASIAKASRYHMÄT	19
4.1	Luontohoiva	20
4.2	Luontovoima.....	21
4.3	Asiakasryhmät	22
5	TUTKIMUSTULOKSET.....	23
5.1	Luontohoivan asiakasryhmät	23
5.2	Luontovoiman asiakasryhmät	25
5.3	Yhteenveto ja analysointi.....	27
5.3.1	Luontohoivan asiakasryhmien analysointi	29
5.3.2	Ulkomaalaiset asiakasryhmänä	29
5.4	Tutkimuksen käyttö ja toimeksiantajan palaute.....	30
5.5	Luotettavuus.....	31
6	POHDINTA.....	32
	LÄHTEET	34

LIITTEET

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on osa Satakunnan ammattikorkeakoulun toteuttamaa Green Care -esiselvitys- ja tiedonvälityshanketta, joka toteutettiin 1.9.2013–30.10.2014. Hankkeen rahoittaja oli Maaseuturahasto (Satakunnan Ely). Green Care voidaan ymmärtää luonnon hyödyntämisenä sosiaali-, kasvatus- ja terveystalouden tuottamisessa ja se pyrkii tavoitteellisesti parantamaan ihmisen hyvinvointia. Green Care -toiminta voi esimerkiksi olla erilaisia luontoon tukeutuvia ja luonnon voimaannuttavaa vaikutusta hyödyntäviä hyvinvointimatkailutuotteita tai -palveluita tai se voi olla erityisryhmien ja vanhusten kuntoutukseen käytettävää luonto- tai eläinavusteista toimintaa kuten esimerkiksi ratsastus- tai puutarhaterapiaa. Green Care -palveluiden markkinoiden asiakkaat voidaan jakaa luontohoivan ja luontovoiman välille. Luontohoivalla tarkoitetaan julkisen sektorin järjestämisvastuulla olevia hoivan ja kuntoutuksen palveluita, kun taas luontovoimalla tarkoitetaan tavoitteellisia luontolähtöisiä hyvinvointipalveluja.

Opinnäytetyön tarkoitus oli kartoittaa Green Care -palveluille potentiaalisia asiakasryhmiä aikaisemmin eripuolella Suomea julkaistuja yhteensä kahtatoista raporttia ja julkaisua aineistona käyttäen. Tutkittavat aineistot löytyivät Internetistä ja kerätty tieto asiakasryhmistä purettiin aineistokohtaisesti. Tutkimustulosten pohjalta laadittiin taulukko, jota toimeksiantaja pystyy hyödyntämään jatkossa koulutuksissa sekä Satakunnan ammattikorkeakoulun tulevassa Green Care -tiedonvälityshanke Satakunnassa -hankkeessa. Tutkimusmenetelmänä on käytetty laadullista ja aineistolähtöistä tutkimusmenetelmää.

2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET SEKÄ TUTKIMUKSEN SISÄLTÖ

2.1 Tutkimuksen tavoitteet, tarkoitus ja tehtävä

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia eri puolella Suomea julkaistuja yhteensä kahtatoista esiselvitystä, tutkimusta ja raporttia Green Care -toiminnasta. Opinnäytetyön

toimeksiantaja oli Satakunnan ammattikorkeakoulu ja se on osa Satakunnan ammattikorkeakoulun toteuttamaa Green Care -esiselvitys- ja tiedonvälityshanketta. Hanke toteutettiin 1.9.2013–30.10.2014 ja sen rahoittajana oli Maaseuturahasto (Satakunnan Ely). Hankkeen tavoitteena oli kartoittaa Green Care toimintaa Satakunnassa sekä levittää aiheesta tietoa maakunnassa.

Tutkimuksen ensisijainen tarkoitus oli kartoittaa tutkittavien aineistojen pohjalta potentiaalisia asiakasryhmiä Green Care -palveluille sekä saada selville, mitkä asiakasryhmät ovat kiinnostuneita mistäkin Green Care -palveluista. Tutkimuksen perusteella kävi ilmi, että potentiaalisia asiakasryhmiä löytyi paljon niin luontohoiva- kuin luontovoimapalveluille. Koska kyseessä on matkailu- ja ravitsemusalan opinnäytetyö, siinä pyrittiin keskittymään tutkittaessa enemmän luontovoimatuotteiden kuin luontohoiva- tuotteiden asiakasryhmiin. Tutkittavista aineistoista suurin osa oli kuitenkin luontohoivaan painottuneita. Teoriaosuudessa keskitytään Green Care -käsitteeseen sekä siihen liittyviin palveluihin ja palveluntarjoajien selventämiseen lukijalle. Teoriaosassa käsitellään myös luonnon hyvinvointivaikutuksia. Opinnäytetyön lähdemateriaalina on käytetty suurimmaksi osaksi Internetistä löytyviä Green Careen liittyviä tutkimuksia sekä raportteja sekä Satakunnan ammattikorkeakoulun Green Care -julkaisuja. Toimeksiantaja antoi tietoa tutkittavista aineistoista, minkä jälkeen niitä etsittiin Internetistä hakukoneita ja mm. eri yliopistojen tietokantoja käyttäen. Aineistoista kerättiin tietoa lukemalla sekä PDF-tiedostoissa sanahakutoimintoa käyttäen. Vaikka Satakunnan Green Care -hanke oli jo päättynyt tutkimusta tehtäessä, voidaan tutkimuksen tuloksia hyödyntää esimerkiksi Satakunnan ammattikorkeakoulu hakemassa Green Care -tiedonvälityshanke Satakunnassa -nimisessä hankkeessa, jota se on hakenut Maaseuturahastosta 1.11.2015–28.2.2018 väliselle ajalle.

Tutkimuksen tavoitteena oli saada kaikki asiakasryhmiin liittyvä tieto kerättyä ja analysoitua aineistoista. ”Jotta matkailuyritykset omaksuisivat luontolähtöiset hyvinvointipalvelut osaksi tuotetarjontaansa, yrittäjät tarvitsevat lisätietoa luonnon hyvinvointivaikutuksista. Tärkeää olisi myös kartoittaa tarkoin potentiaaliset asiakasryhmät ja tutkia matkailijan luontokokemusta. Matkailijan luontokokemusta tulisi ymmärtää paremmin, jotta palvelut pystyttäisiin tuotteistamaan oikeille asiakasryhmille.” (Renfors 2014, 33.) Tutkimustulosten pohjalta laadittiin taulukko, jossa löydetty asiakasryhmät

ovat eroteltu luontohoivan sekä luontovoiman asiakasryhmien välillä sekä myös mihin palveluihin kyseiset asiakasryhmät on aineistoissa yhdistetty.

2.2 Tutkimusmenetelmä

2.2.1 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Tutkimuksessa sovelletaan kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Valitsin tämän tutkimusmenetelmän, sillä aineistojen ollessa erilaisia ja niiden määrän ollessa vain kaksitoista kappaletta, koin laadullisen tutkimusmenetelmän parhaaksi tutkimusten tavoitteiden saavuttamiseksi. Aineistojen ollessa erilaisia ja koska ne ovat julkaistu eri puolilla Suomea, on kaksitoista tutkittavaa aineistoa riittävä määrä luomaan hyvä kuva Green Care -tuotteiden potentiaalisista asiakasryhmistä. Laadulliseen tutkimusmenetelmässä tiedonkeruu ja sen analysointi kuuluu tutkijalle. (Kananen 2008, 25.) Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä pyrkii kokonaisvaltaiseen tiedon hankintaan, jossa aineisto kootaan luonnollisissa eli todellisissa tilanteissa. Tiedonkeruun välineinä tutkija käyttää ihmisiä ja heidän kanssaan käytyjä keskusteluja sekä omia havaintoja. Tämän lisäksi tiedon keruun välineinä voidaan käyttää myös esimerkiksi lomakkeita ja teemahaastatteluja. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157–160.) Jouduin tutkittaessa soveltamaan tutkimusmenetelmää sekä lähestymään tutkimusta aineistolähtöisestä näkökulmasta. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat: kuka palvelua käyttää, mikä palvelu on kyseessä sekä mahdollisesti missä/millaisissa olosuhteissa palvelu sijaitsee. Aineistojen tutkimisen jälkeen keräsin vastaukset ja löytämäni tiedot taulukkoihin ja analysoin tulokset.

Laadullisessa tutkimusmenetelmässä tutkitaan yleensä pienempää määrää ja tutkittavia kohteita tutkitaan yksilöinä ja siinä se eroaa määrällisestä tutkimuksesta. Määrällinen tutkimusmenetelmä tavoittelee suurta joukkoa ja yleistävämpää informaatiota. (Kananen 2008, 25.) ”Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan pääasiassa prosesseja, joihin määrällisessä tutkimuksessa tilastollisin analyysin on lähes mahdotonta pureutua ilmiöiden monimutkaisuuden vuoksi” (Kananen 2008, 25). Tässä opinnäytetyössä tutkittavien aineistojen ollessa erilaisia ja niiden käsitellessä eri asioita eivät ne myös-

kään olleet suoraan vertailukelpoisia, joten jokaista aineistoa täytyi käsitellä yksilöllisesti. Määrällisen tutkimustavan käyttäminen ei olisi ollut kannattavaa aineistojen määrän ollessa pieni. Aineistot erosivat toisistaan pääasiallisesti painotuksiltaan. Toiset aineistot käsitelivät pelkästään joko luontohoivaa tai luontovoimaa ja toiset aineistot käsitelivät molempia. Suurin osa aineistoista painottui kuitenkin luontohoivaan.

2.2.2 Aineistolähtöinen tutkimusmenetelmä

Laadullisessa tutkimuksessa teoriaa voidaan käyttää apuvälineenä esimerkiksi tulkin-tojen tekemiseen kerätystä aineistosta ja se voi olla myös apuväline uuden teorian luomiseen tai vanhan kehittämiseen. Aineistolähtöisesti tutkimusprosessia aloittaessa tutkijan on päätettävä, mikä asema teorialla kyseisessä tutkimuksessa on teorialähtöisen, teoriasidonnaisen ja aineistolähtöisen tutkimuksen väliltä. (Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston [www-sivut](#).) Tässä opinnäytetyössä on käytetty aineistolähtöistä tutkimusmenetelmää, koska tutkimuksessa tutkittiin jo olemassa olevia aineistoja, ja koska tutkimuksessa pääpaino oli aineistoissa. Aineistolähtöisessä tutkimuksessa tutkimuksen pääpaino on aineistossa ja siksi esimerkiksi teoria rakennetaan aineiston mukaan. (Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston [www-sivut](#)). Tässä opinnäytetyössä tutkittavat aineistot käsitelivät Green Carea ja sen hyödyntämistä sosiaali- ja terveystieteiden sekä hyvinvointimatkailun palveluissa. Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa potentiaalisia asiakasryhmiä ja jakaa ne luontovoima- ja luontohoiva-asiakkaisiin. Siksi myös opinnäytetyön teoria käsittelee Green Carea, siihen liittyviä palveluita ja palveluntarjoajia sekä luontovoimaa ja luontohoivaa.

Tutkimuksen pääpainon ollessa aineistossa voidaan puhua induktiivisuudesta, joka tarkoittaa etenemistä yksittäisistä havainnoista yleisempiin väitteisiin, jolloin lähtökoh-tana ei ole teorian tai hypoteesien testaaminen, eikä tutkija määritä sitä, mikä on tärkeää. Aineistolähtöisyys vaatiikin tutkijalta itsekuria ja aineistossa pysyttelemistä sekä ennakkokäsitysten ja teorioiden poissulkemista. Puhdas induktiivinen päättely ei olekaan mahdollista. Tämä johtuu siitä että se perustuu pelkkään havaintojen kuvaamisen ilman ennakkokäsityksiä tutkittavasta ilmiöstä ja aineistolähtöisen tutkimuksen havainnot ovat yleisesti teoriapitoisia, siksi ei ole olemassa objektiivisia havaintoja, sillä

esimerkiksi käytetyt käsitteet ja menetelmät ovat tutkijan asettamia ja vaikuttavat tuloksiin. (Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston www-sivut.)

2.3 Tutkimuksen toteutus ja tutkimuksen sisältö

Tässä opinnäytetyössä tutkimuskohteena oli eri puolella Suomea julkaistuja Green Care -aiheisia julkaisuja ja raportteja. Tutkittavista aineistoista 12 oli toimeksiantajan ehdottamia sekä yksi itse valitsemani aineisto.

Green Care -terveyttä ja hyvinvointia maatilalta -hanke on 2009 julkaistu Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen hanke. Hankkeessa haastateltiin viranomaisia ja muita keskeisiä sidosryhmiä sekä kahdeksaa yrittäjää. Hankkeen tarkoituksena oli selvittää millaisia mahdollisuuksia maaseudulla on tuottaa hyvinvointi-, hoiva- ja kasvatustalv palveluja niin että maaseudun resursseja hyödynnetään uudella tavalla ja miten tukea toimialan kehitystä. (Yli-Viikari, Heikkilä, Kirveennummi, Kivinen, Partanen, Rantamäki-Lahtinen & Soini 2009, 1-4.)

Green Care -palvelutoiminnan mahdollisuudet Etelä-Savossa -esiselvityksen on tehty vuosina 2010–2011 ja sen toteutuksesta vastasivat Mikkelin Ammattikorkeakoulu, Mikkeli sekä Helsingin Yliopiston Ruralia -instituutti. Esiselvityksessä keskitytään hyvinvointi- ja hoiva-alan yritysten käsityksiin Green Care -toiminnasta ja sen mahdollisuuksista. Tiedonkeruumenetelminä hankkeessa käytettiin kyselylomaketta, puhelinhaastattelua sekä haastattelua. (Nissinen 2011, 3-4.)

Nord Green Care -esiselvitys on 2010–2011 välisenä aikana toteutettu hanke. Hankkeen hakijana oli Keski-Pohjanmaan kulttuuriopisto. Hanke on toteutettu yhteistyössä Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän ja Sedu Aikuiskoulutuksen välillä. Hankkeen tavoitteena oli verrata Green Care-toimintaa ja toimintaympäristöjä Pohjoismaiden kesken. (UHOO-uutiset www-sivut 2015.) Tutkimusta tehtäessä aineistona käytettiin Nord Green Care -hankkeeseen kuuluneen Ruotsin matkan opintomatkaraporttia.

Green Care -toiminnan mahdollisuudet Kainuussa-esiselvitys on osa MTK-Pohjois-Suomi ry:n hallinnoimaa Kainuun maaseutuelinkeinojen teemaohjelma hanketta.

Hankkeen on julkaistu vuonna 2011. Hankkeessa on kiinnitetty huomio erityisesti maatala kytkeväiseen Green Care -toimintaan ja hankkeen tavoitteena oli luoda kuva Green Care -toiminnan senhetkisestä tilanteesta Kainuussa ja siihen liittyvistä kehittämismahdollisuuksista. Hankkeessa toimintaa kartoitettiin tilastojen, haastattelujen ja Internet-hakujen avulla. (Mustakangas 2011, 4-5.)

Green Caren Toimintamallit- hanke on vuonna 2010 toteutettu hanke. Hankkeen tavoitteena oli selvittää Suomen maaseudun olosuhteisiin sopivia toimintatapoja ja -malleja sekä selvittää yritysten tärkeimpiä kehityskohteita ja millä edellytyksillä toiminta olisi taloudellisesti kannattavaa. (työteho-seura www-sivut 2015).

Green Care Etelä-Pohjanmaan esiselvitys toteutettiin 2011–2013 välisenä aikana Sedu Aikuiskoulutuksen toimesta. Hankkeessa tutkittiin Etelä-Pohjanmaan Leader-alueella toimivia hyvinvointi-, terveys ja kasvatustalvija ja näitä palveluja tuottavia tai tuottamisesta kiinnostuneita yrittäjiä. Tavoitteena oli tutustuttaa Etelä-Pohjanmaan yrittäjät Green Care toimintaan, jonka avulla saataisiin uusia innovatiivisia ratkaisuja alueen palveluihin. (Green Care Etelä-Pohjanmaa esiselvitys Loppuraportti 2013, 2-5.)

Green Care – Hyvinvointia Pohjoisen luonnosta hankkeen julkaisu on toteutettu osana Lappilainen Green Care esiselvityshanketta. Hanketta hallinnoi Rovaniemen ammattikorkeakoulu. Esiselvitys on laadittu vuonna 2012. Hankkeen tavoitteena oli selvittää miten maailmalla kasvussa olevia Green Care -menetelmiä ja -ympäristöjä voitaisiin hyödyntää Lapissa. (Jankkila 2012, 8-12.)

Green Care – Vihreä hoiva maaseudulla on vuonna 2011 tehty hanke. Hankkeen tavoitteena oli edistää Green Care toiminnan tunnettavuutta Hämeessä, Kaakkois-Suomessa, Uudellamaalla, Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa sekä verkostoitua yritysten välillä. Hankkeessa kartoitettiin myös yrittäjien osaamista, palveluntarjontaa sekä asiakkaiden toiveita Green Care palveluista. (Korhonen, A., Liski-Markkanen, S. & Roos, I. 2011, 4-5.)

Voimaa! – Green Care -toiminnasta elinvoimaa maaseudulle on vuosien 2011 – 2013 välisenä aikana Keski-Pohjanmaan koulutusryhmän sekä Helsingin yliopiston Ruralia-

instituutin tekemä valtakunnallinen hanke. Hankkeen tavoitteena oli edistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä, luoda palvelumalleja Green Care tyyppiseen liiketoiminnan markkinoinnin kehittämiseksi sekä kehittää Green Care palvelujen laadunhallintaa. (Vehmasto 2014, 4.)

Luontohoiva – Palvelukonseptien ja monitoimijaisten verkostojen kehittäminen Etelä-Savossa on savolaisten Luontohoiva -nimisen yrittäjien muodostaman verkoston vuosien 2011–2014 välillä tuottama hanke. Hankkeessa seurataan yritysverkoston toimintaa sekä saadaan tietoa Green Care-menetelmien vaikutuksista käytännössä. Opinnäytetyössä aineistona käytettiin Mikkelin ammattikorkeakoulussa vuonna 2014 tehtyä Luontohoiva Luontolähtöiset hyvinvointipalvelut: opas asiakastyöhön ja palveluiden kehittämiseen -julkaisua. (Hirvonen & Skyttä, 2014, 1-10.)

Luonnostaan hyvinvoiva -hanke on PSK- Aikuisopiston koordinoima vuosien 2012–2014 välillä toteutettu Pohjois-Pohjanmaan maaseudun elinkeinojen kehittämishanke. Hankkeen tavoitteena oli edistää Pohjois-Pohjanmaan maaseutua sekä lisätä Green Care toiminnan näkyvyyttä, tunnettavuutta ja tuoda uusia toimijoita Green Care -toiminnan pariin esimerkiksi tapahtumien, opintomatkojen, Tiedotustilaisuuksien sekä työpajojen avulla. (PSK aikuisopisto www-sivut 2015.)

Opas Green Care -palveluiden tuottajalle on Keski-Pohjanmaan ammattiopisto & aikuiskoulutuksen vuonna 2014 ilmestynyt julkaisu. Oppaassa kerrotaan Green Care toiminnasta Suomessa ja siihen liittyvistä vaatimuksista sekä palveluista. (Opas Green Care -palveluiden tuottajalle 2014, 3.)

3 MITÄ GREEN CARE ON?

3.1 Green Care käsitteenä

Green Care voidaan ymmärtää luonnon hyödyntämisenä sosiaali-, kasvatus- ja terveyspalveluiden tuottamisessa sekä vapaa-ajan virkistyspalveluissa. Sillä tarkoitetaan

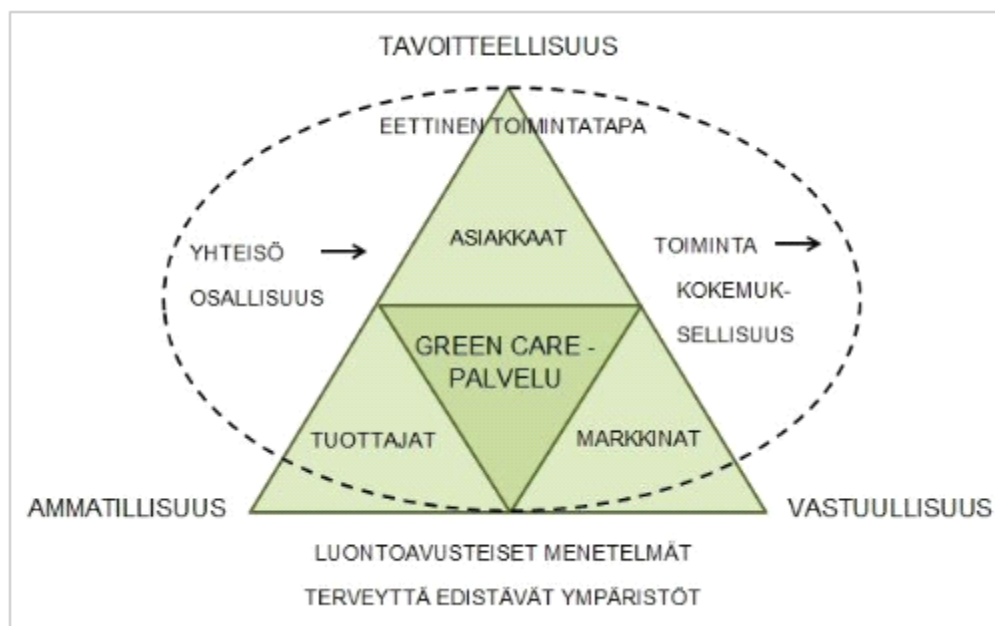
hyvinvoinnin lisäämistä luontolähtöisten menetelmien avulla. Green Carea voidaan toteuttaa kaikenlaisissa ympäristöissä, missä luonto on jollain tapaa läsnä ja myös sisätiloissa esimerkiksi taiteen avulla. Luontoon tukeutuvien menetelmien avulla pyritään tietoisesti ja tavoitteellisesti hyvinvoinnin tuottamiseen. Green Care -palvelulle on ominaista osallistavat ja aktiiviset luontointerventiot, joiden tavoitteena on sekä henkisen että fyysisen hyvinvoinnin parantaminen. (Soini, Ilmarinen, Yli-Viikari & Kirveenummi 2011, 320–322.) Ekopsykologi Kirsi Salonen on kehittänyt erilaisia eko- ja ympäristöpsykologiaan pohjautuvia harjoitteita ja hoitomenetelmiä, joita hän kutsuu luontointerventioiksi. Luontointerventiolla tarkoitetaan luontomenetelmää ja esimerkiksi mielipaikkaharjoite on yksi niistä. Mielipaikka on paikka, jossa on hyvä olla ja jokainen voi antaa aistiensa ohjata ja etsiä luonnosta oman mielipaikkansa. Mielipaikan valintaan vaikuttavat siellä olevat elementit, jotka voivat olla esimerkiksi järven tai meren ranta tai kauniit maisemat. (Hirvonen & Skyttä, 2014, 21.) Eriilaistamalla Green Care -palvelu luontoavusteisin menetelmin luodaan lisäarvoa niin asiakkaalle, palveluntuottajalle kuin yhteiskunnallekin (Soini ym. 2011, 321–323).

Green Care toimii sateenvarjona luontoon tukeutuville hyvinvointipalveluille. Kaikkea luontoon liittyvää toimintaa ei kuitenkaan voida luokitella Green Caren mukaiseksi. Green Care toiminnan kolme ydinelementtiä ovat yhteisö, toiminta ja luonto. Näiden lisäksi Green Care toiminnan tulee olla ammatillista, vastuullista sekä tavoitteellista. Luonto on elementeistä tärkein, mutta Green Care -toimintaan kuuluu myös toiminnan kokemuksellisuus ja osallisuuden tuntu. (Soini ym. 2011, 321–323.)

Ensimmäinen Green Caren elementti on luonto. Green Caressa luontoa käytetään monipuolisesti tehostamaan intervention tavoitteita. Luontoyhteyden rakentaminen tapahtuu tuomalla ekologinen ja inhimillinen ulottuvuus yhteen. Konstrukttiivisen näkemys mukaan luonto määrittyy tietyn sosiaalisen ja kulttuurillisen kontekstin kautta, joten ihmiset määrittävät luonnon eri tavoin. Toinen elementti Green Caressa on toiminta. Kokemuksellisuus sekä tavoitteellisuus luontoympäristössä on todettu edistävän Green Caren tehokkuutta sekä vaikuttavuutta. Toiminta tulee suunnitella sekä mitoitaa ihmisen tarpeiden mukaan ja voi olla hyvinkin vähäeleistä kuten eläinten tai luonnon havainnointia. (Soini ym. 2011, 323–325.) Kolmas elementti on yhteisö joka mahdollistaa osallisuuden tunnun. Vuorovaikutuksella ympäristön ja muiden ihmisten kanssa yksilö saadaan kiinnitettyä yhteisöön ja lisää toiminnan vaikuttavuutta. Green

Caressa vuorovaikutus voi syntyä niin ihmisten, eläinten, luonnon kuin tietyn paikan kanssa. Green Care -palvelun tarkemmat tavoitteet räätälöidään ja ne määrittyvät asiakastyypin mukaan. (Luontohyvinvoinnin lähteenä 2013.)

Toiminnan ammatillisuudella tarkoitetaan, että se noudattaa alan lainsäädäntöä ja eettisiä ohjeita sekä sitä, että palvelun tarjoajalla on riittävä ammatillinen koulutus tarjoamaansa palveluun. Palvelun tuottamiseen ei välttämättä tarvita alalla suoritettua tutkintoa, kunhan palveluntarjoajan ammatillinen osaaminen on riittävä suhteessa palvelun sisältöön. Tavoitteellisuus tarkoittaa sitä, että palvelun toteutumisen taustalla on jokin selkeä tavoite. Toiminnalla pyritään saavuttamaan jotain, ja sen saavuttamiseksi toimitaan pitkäjänteisesti ja loogisesti. Tähän vaaditaan kuitenkin asiakkaan sitoutumista. Vastuullisuudella tarkoitetaan tekijöitä, jotka määrittävät toiminnan ulkoisia puitteita. Vastuullinen liiketoiminta on käsitteenä laatua laajempi, ja se pitää sisällään lainsäädännön vaatimusten ylittävän vapaaehtoisen pyrkimyksen kohti kestävästä kehitystä liiketoiminnassa. Green Caren markkinat jakautuvat luontohoivaan sekä luontovoimaan. (Soini ym. 2011, 325–326.) Green Caren eettinen toimintatapa toteutuu eettisiä periaatteita noudattaen. Green Caren eettiset periaatteet muodostuvat luontosuhteesta, ammatillisuudesta sekä asiakassuhteesta. Näiden ohjeiden lisäksi toimijat ovat velvoitettuja perehtymään oman toimialansa eettisiin ohjeistuksiin. (Green Care Finland www-sivut 2015.) Kuvio 1 esittelee Green Care -palvelun muodostumista sen pääelementtien ja tunnusmerkkien kautta.

Kuvio 1. Green Care toiminnat eri elementit sekä siihen liittyvät edellytykset ja palveluosat (Luonto hyvinvoinnin lähteenä 2013).

3.2 Luonnon hyvinvointivaikutukset

3.2.1 Mihin luonnon hyvinvointivaikutukset perustuvat?

Green Care -palvelut perustuvat luonnosta saataviin hyvinvointivaikutuksiin. Tutkimustuloksia luonto- ja eläinavusteisten menetelmien vaikuttavuudesta on jo runsaasti saatavilla, mutta ongelmana on ollut osaamisen sirpaleisuus ja kokonaisuuden hajautuminen monille eri tieteenaloille. ”Luonnon ympäristöihin liittyy runsaasti rauhoittavia vaikutuksia, jotka ovat tukena otollisen vuorovaikutustilanteen syntymiselle. Samalla luontoon liittyy runsaasti toiminnallisuuteen ja tekemiseen liittyviä mahdollisuuksia, joita voidaan ottaa käyttöön kuntoutumisprosessin tukena.” Luontoelementtien rauhoittavat vaikutukset on pystytty todentamaan useissa tutkimushankkeissa, mm. verenpaine ja pulssi laskevat ja lihasten jännitys vähenee ”Reaktiot tapahtuvat suurelta osin vaistomaisesti perustuen aistien välittämiin havaintoihin, keskiaivojen niistä tekemään tulkintaan ja autonomiseen hermoston kautta välittyvään ohjaukseen”. Asiakeskeisessä kulttuurissamme ympäristön merkitys mielialoihin ja toimintakykyyn onkin jäänyt vähemmälle huomiolle. Nykyisessä elinympäristössämme tehokkuus ja suorittamista koskevat tavoitteet korostuvat ja aika levolle ja palautumiselle jää vähäiseksi. Stressin aiheuttama fyysinen ja henkinen kuormittuminen vaikuttaa ihmisen toimintakykyyn. Stressaantunut mieli on esimerkiksi heikompi omaksumaan uusia asioita sekä hallitsemaan tunteita. (Yli-Viikari 2015.)

Tekeminen on luontokokemuksen keskeinen vaikuttavuuselementti. Esimerkiksi kuntouttavassa toiminnassa toiminta voi olla kokemuksellisuuteen ja olemiseen painottunutta tai hyödyntää fyysiseen tekemiseen liittyviä mahdollisuuksia. Läsnaololla ihminen kykenee suuntaamaan tarkkaavavaisuuden käsillä olevaan hetkeen, johon luontoympäristö tarjoaa moninaisia haju-, maku-, tunto-, kuulo- ja näköhavaintoja, jotka ovat tehokkaita houkuttamaan mielen kyseisiin tapahtumiin. Rauhoittumisen ja läsnäolon

myötä vapautuu tilaa myös asioiden luovaan käsittelyyn sekä omista ajatuksista irtautumiseen. Kokemuksellisuus lisää tilanteen läsnäolon syvyyttä, tunteen ja ajattelun yhdistymistä. Tekemisen kautta rakentuu ymmärrys omasta roolista osana vallitsevaa ympäristöä. Voimaantumiseen tarvitaan tekemisen ja osallisuuden ympäristöjä. ”Identiteetti ja minäkuva rakentuvat nimenomaan kokemusten kautta”. (Yli-Viikari 2015.)

Luonnon hyvinvointivaikutuksia hyödynnettäessä on otettava huomioon, että vaikka luonto laajentaa vaihtoehtojen kirjoa joka ammattilaisilla on käytettävissään, ei se tuota valmiita ratkaisuja vaan asiakkaan ja häntä ohjaavan henkilön on löydettävä ne yhteisen työskentelyn avulla. Ammattilaisen tulee hallita ja soveltaa toimintaa asiakkaan tarpeiden ja kykyjen mukaisesti sekä seurata asiakkaan selviytymistä. Luontolähtöisten menetelmien käyttö vaatii ammattilaisen kykyä tuntea luonnonelementteihin liittyvät rajoitteet ja mahdollisuudet sekä ammattilaisen omaan henkilökohtaiseen luontosuhteeseen. (Yli-Viikari 2015.)

3.2.2 Luonnon hyvinvointivaikutukset hyvinvointimatkailussa

Suomen ja Satakunnan matkailun vahvuutena on luonto ja sitä on alettu hyödyntämään yhä enemmän. Toimialojen rajapintojen hämärtyessä uutta liiketoimintaa on alkanut syntyä luonnon ja hyvinvoinnin yhdistelemisestä. Tämän vuoksi luontoaktiviteeteista on tullut merkittävä osa matkailuelämystä ja luontoympäristön tuottamien virkistyskokemusten ansiosta on todettu että luontoa tulisi kehittää monimuotoisemmin matkailijan hyvinvoinnin lähteenä. (Renfors 2014, 27.)

Luontolähtöinen hyvinvointimatkailu on Suomessa nähty nousevana matkailun muotona ja suomalainen metsä onkin tiedostettu jo pitkään hyvinvointimatkailun resursseina ja erilaisten metsäohjelmien käyttö hyvinvointimatkailussa on todettu edistävän henkistä hyvinvointia. Tuotteissa on otettu huomioon luonnon voimaannuttava vaikutus ja luontoon liittyvää mytologiaa voidaan myös käyttää tuotteessa. Erilaisia hoitoja ja kursseja järjestetään yhä enemmän luonnossa kuten metsässä tai rannalla. Mindfulness on noussut trendiksi ja sen vuoksi henkiseen hyvinvointiin tähtäävät palvelut ovat yleistyneet ja hyvinvointimatkailuyrittäjät pyrkivät tarjoamaan palveluita mm. työ-

stressistä kärsiville. (Renfors 2014, 28.) Mindfulnessilla tarkoitetaan hyväksyvää tietoisuutta läsnä oloa, joka sulkee sisäänsä koko tämän hetken, eli se perustuu ”tässä ja nyt” tyyppiseen kokemukseen (Center for mindfulness Finland www-sivut 2015). Vanhat perinteiset suomalaiset hoitomuodot kuten turvehoidot ja Earthing eli suorakosketus maahan esimerkiksi kävelemällä paljain jaloin ovat myös yleistymässä. Myös suomalaisen saunan terveystvaikutukset ja vesi on tiedostettu matkailussa, ja saunasta ollaankin tekemässä suomalaisen hyvinvointimatkailun kärkituotetta. (Renfors 2014, 28.) Saunominen on turvallista ja sitä pidetään riskittömänä terveille ihmisille. Siihen liittyy vähän rajoituksia mikäli saunomisaika ja lämpötila ovat kontrolloituja (Jankkila 2012, 73).

3.2.3 Luonnon hyvinvointivaikutukset hoidoissa

Luontoa ja sen hyvinvointivaikutuksia hyödyntämällä on saatu hyviä tuloksia. Esimerkiksi autistien kuntoutuksessa eläinavusteiset menetelmät ovat olleen onnistuneita, koska eläimet rauhoittavat pelkällä läsnäolollaan ja eläinten kanssa kommunikointi ei tuota samanlaista informaation ylikuormitusta kuin kommunikointi ihmisten kanssa. Vanhainkodeissa vierailevien eläinten on myös todettu jättävän yhteisöjen jäsenille positiivisia mieleenpainuvia kokemuksia, ja esimerkiksi koiran kuonon kosketus saattaa luoda yhteyden vaikeasti dementoituneeseen vanhukseen. (Yli-Viikari 2015.)

Luontolähtöisessä toiminnassa on tärkeänä elementtinä voimavarakeskeisyys ja asiakkaan omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen. ”Lapsipotilas on helppo houkutellessa mukaan kuntouttavien harjoitusten tekemiseen, kun se tapahtuu koiran kanssa leikkien ja seurustellen. Keski-ikäisten miesten painonhallintaryhmään löytyy paremmin osallistujia, kun se tapahtuu erätaitojen harjoittelun ennemmin kuin terveystvaikutuksen kautta.” Tekemisestä saadut onnistumiset innostavat ja auttavat kuntoutuksessa. Ohjaajan tulee huolehtia kuitenkin siitä, että tehtävät on mitoitettu kuntoutujan kykyjen mukaan. (Yli-Viikari 2015.)

3.3 Green Care -palveluntuottajat

Julkinen sektori tuottaa lähes 70 prosenttia sosiaali- ja terveystalouden palveluista kuten hoiva- ja kuntoutuspalveluista, vaikka yksityinen palveluntuotanto on ollut kasvussa koko 2000-luvun ajan. Yksityisiä palveluntuottajia ovat esimerkiksi hoivakodit sekä erilaiset kuntouttavaa toimintaa tarjoavat tahot. Virkistys- ja hyvinvointipalvelut kuten esimerkiksi metsäesikoulut, luotopäiväkodit ja seikkailukasvatusta antavat tahot ovat usein yksityisten yritysten ja järjestöjen järjestämiä. Sosiaalipedagogista lähestymistapaa kuntoutus- ja sosiaalipalveluiden yhteydessä tuottavat usein yksityiset yrittäjät. ”Seikkailukasvatuksella tarkoitetaan seikkailullisia toimintoja hyödyntävää turvallista, tavoitteellista ja ohjattua toimintaa, joka tähtää kokonaisvaltaiseen ihmisenä kehittymiseen. Sitä käytetään työmenetelmänä monella eri alalla oppilaitoksissa, nuorisotyössä, sosiaalityössä ja kuntoutuksessa.”(Seikkailukasvatus.fi www-sivut 2015.) Green Care -kasvatus ja opetuspalveluita tuottavat julkiset oppilaitokset sekä järjestöt (Vehmasto 2014, 37–38).

Green Care -palveluja voivat tarjota myös yksityiset maatilat ja luontoharrastustoimintaa tarjoavat yhdistykset, harrastusjärjestöt sekä monet vapaa-ajan virkistyspalveluita tarjoavat tahot (Vehmasto 2014, 38). ”Luontolähtöistä työhyvinvointitoimintaa tuottavat usein luontomatkailu- sekä ohjelmapalveluyritykset” (Vehmasto 2014, 38). Luontolähtöisiä toimintamuotoja hyödynnetään myös sosiaalisen työllistämisen toimialalla, esimerkiksi työllistämistä tukevilla hankkeilla ja projekteilla, työpajoilla sekä kehitysvammaisten työtoiminta- ja päivätoimintayksiköissä (Vehmasto 2014, 38).

Green Care -palvelun tuottaja voi myös olla yhteiskunnallinen yritys, jolle on ensisijaista jonkin yhteiskunnallisen tehtävän toteuttaminen kannattavalla liiketoiminnalla. Tämä toiminta voi rakentua esimerkiksi nuorten, liikunnan tai erityisryhmien tarpeiden ympärille. (Vehmasto 2014, 38.) Yhteiskunnallinen yrittäminen on arvoihin sitoutunutta ja kestävän kehityksen mukaista liiketoimintaa. Yhteiskunnalliselle yritykselle on luonteenomaista esimerkiksi uudistaa palvelurakenteita ja tuottaa hyvinvointipalveluita inhimillisesti ja taloudellisesti kannattavalla tavalla. (Suomalaisen työn liiton www-sivut 2015.) Sosiaalinen yritys tarjoaa työmahdollisuuksia vammaisille, vajaakuntoisille ja pitkäaikaistyöttömille. Sosiaalinen yritys toimii samoilla markkinoilla ja

kuin mikä tahansa muu yritys. (Sosiaalinenyritys.fi www-sivut 2015.) Myös sosiaaliset yritykset voivat siis olla Green Care -periaatteiden mukaisia yrityksen ollessa esimerkiksi maatila tai se voi olla myös yrityksen tuottamaa hevostalli- tai ratsastustointia.

Yrityksillä tai toiminta yksiköillä saattaa olla eri palvelukonsepteja eli yksi yritys voi tuottaa monenlaisia palveluita. On siis mahdollista että toimija tai yritys tuottaa pelkästään Green Caren mukaisia palveluita tai että yritys tuottaa sekä Green Care -palveluita että muita palveluja. Toimija tai yritys voi myös tarjota ympäristön varsinaiselle Green Care -palveluntuottajalle. On myös yrityksiä ja toimijoita, jotka eivät välttämättä markkinoi palveluaan Green Care -palveluna vaikka se täyttäisi Green Care -toimintatavan tunnukset. (Vehmasto 2014, 38.)

3.4 Green Care Satakunnassa

3.4.1 Green Care -esiselvitys ja tiedotushanke

Green Care -esiselvitys- ja tiedotushanke oli ensimmäinen Satakunnassa tehtävä Green Care -hanke. Hankkeen toteutti 1.9.2013–30.10.2014 Satakunnan ammattikorkeakoulu. Hankkeen tavoitteena oli selvittää sekä monipuolisesti tutkia ja kartoittaa Satakunnan Green Care mahdollisuuksia, jo olemassa olevaa Green Care -toimintaa sekä tuoda Green Care -toimintaa tutuksi Satakuntalaisille yrittäjille ja muille tahoille. Osana hanketta ja sen tuloksena saatiin järjestettyä seminaareja, julkaisuja sekä myös luotua pohja Green Care -yrittäjäverkostolle. (Ruoho 2014, 50.)

Satakunnan ammattikorkeakoulun matkailun tiimissä alkoi samanaikaisesti Satakunnan matkailun koordinoitishanke (MASE) sekä Green Care -esiselvitys- ja tiedotushanke. Hankkeissa tehtiin runsaasti yhteistyötä mm. maaseudun yrittäjien sekä Satakuntaliiton ja Satakunnan yrittäjien kanssa. Osana hankkeita järjestettiin erilaisia verkostoitumistilaisuuksia, infoja sekä työpajoja yrittäjille. Potentiaalisia Green Care -yrityksiä etsiessä ja kartoittaessa pidettiin Green Care -infoja eri tilaisuuksien yhteydessä sekä lähestyttiin yrittäjiä SAMKin matkailuhankkeiden ja yhteistyökumppaneiden uutiskirjeiden avulla sekä sähköpostitse. (Ruoho 2014, 52-53.)

Esiselvityksen tuloksista kävi ilmi että Satakunnasta löytyy runsaasti sekä luontohoivaa että luontovoima menetelmiä soveltavia yrityksiä. Vaikka kiinnostus Green Carea kohtaan on kasvussa, tarvitaan silti Green Caresta lisää tietoa, koulutusta ja osaamista. Paremmalla asiakasryhmien määrittelyllä ja tavoittamisella pystyttäisiin myös tuottamaan lisää ja kehittämään asiakaslähtöisiä Green Care -palveluja. (Ruoho 2014, 50).

3.4.2 Green Care -toiminnan mahdollisuudet Satakunnassa

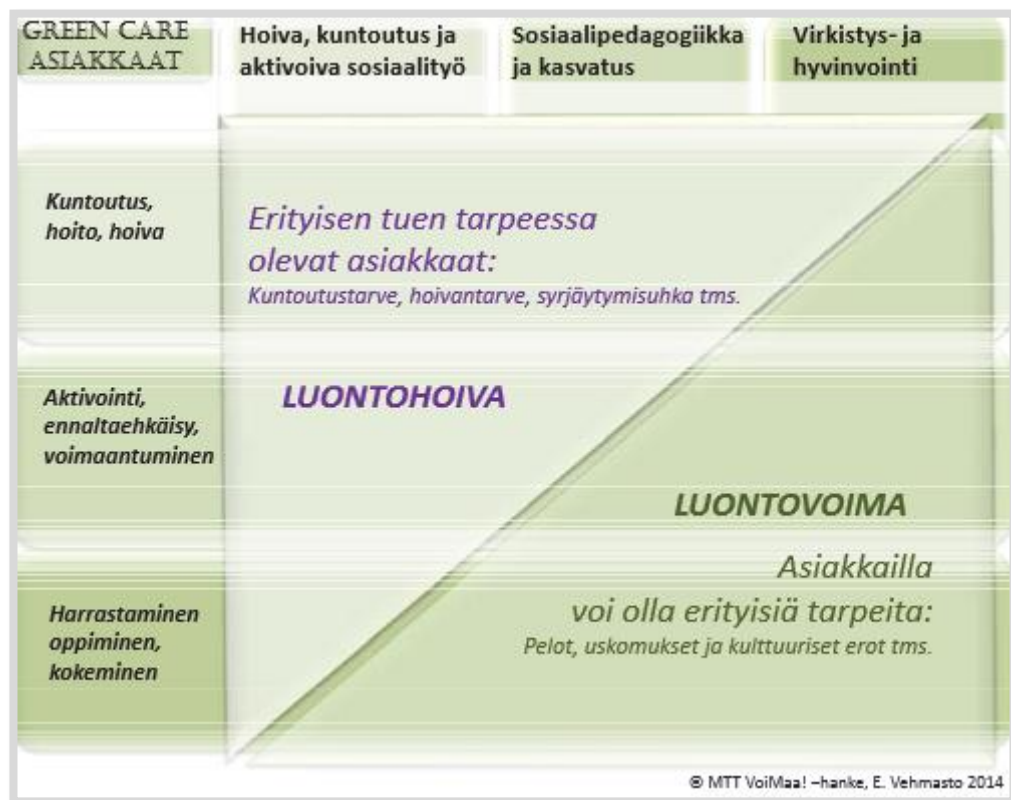
Satakunnassa on runsaasti virkistys-, luonto- ja matkailualan yrittäjiä, jotka hyödyntävät luontoa esimerkiksi teemoitetuilla luontopoluilla, luonnossa hiljentymisellä sekä muilla luontoon pohjautuvilla hyvinvointi- ja elämispalveluilla. Myös monissa vanhusten asumisyksiköissä, kouluissa ja päiväkodeissa luontoelementtejä hyödynnetään monipuolisesti. Vaikka sellaisia yrittäjiä joiden liikevaihdosta suurin osa tulisi Green Care -toiminnasta, on Satakunnassa vielä vähän, on yrittäjien kiinnostus Green Carea kohtaan kuitenkin koko ajan kasvussa. (Ruoho 2014, 12.)

Satakunnassa on Green Care -palveluiden tuottamiselle hyvät mahdollisuudet, sillä yrittäjien lisäksi Green Care on noussut myös aluekehittäjien kiinnostuksen kohteeksi. Satakunnan puhdas luonto nähdäänkin satakunnan tuotekehitykselle merkittävänä lähteenä ja tämän lisäksi Satakunnan alueellisen maaseudun kehittämisstrategian mukaan juuri erilaiset hyvinvointipalvelut ovat eniten nouseva ala Satakunnassa. (Ruoho 2014, 12.)

4 LUONTOVOIMA, LUONTOHOIVA JA NIIDEN ASIAKASRYHMÄT

Green Care voidaan jakaa mm. asiakkaiden, palvelun ostajan sekä palveluun kohdistuvien vaatimusten perusteella kahteen alakäsitteeseen, Luontovoimaan ja luontohoi-

vaan. Green Care -palvelut jakautuvatkin kahdeksi toisistaan poikkeavaksi palvelumarkkinaksi, jotka edellyttävät erilaista tuotteistamista ja markkinointia. Jakautuminen kahteen ei kuitenkaan ole yksiselitteistä sillä luontohoiva ja luontovoima palveluissa on myös palveluita, joissa molempien markkinoiden piirteet sekoittuvat. Green Care -palvelut voidaan jakaa luontohoivan ja luontovoiman välillä myös asiakasryhmien perusteella Kuviossa 2. (Vehmasto 2014, 30.)

Kuvio 2. Green Care -palvelujen pääkäyttäjryhmät (Vehmasto 2014).

4.1 Luontohoiva

”Luontohoivalla tarkoitetaan julkisen sektorin vastuulla olevia luontolähtöisyyttä hyödyntäviä hoivan ja kuntoutuksen palveluita.” Luontohoivapalveluissa ostaja ja käyttäjä ovat usein eri tahoja. Luontohoivapalveluiden toimintaa ohjaavia säädöksiä on paljon ja siksi palvelut edellyttävät tuottajalta sosiaali- tai terveysalan koulutusta tai kiinteää yhteistyötä koulutettujen toimijoiden kanssa. Luontohoivapalvelut ovat pääosin julkisen sektorin tuottamia. (Vehmasto 2014, 16.)

Luontohoivapalvelut ovat suunnattu hoivaa, kuntoutusta ja sosiaalipalveluja tarvitseville. Palveluiden tavoitteena on yleensä hoitosuunnitelman mukainen kuntouttaminen, hoitaminen tai terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Green Care -palveluilla voidaan tavoitella elämänlaadun parantamisen lisäksi myös virkistymis- ja kasvatushyötyjä sekä yleisen hyvinvoinnin parantamista ympärivuorokautisessa hoivapalvelussa oleville, esimerkiksi laitos- ja perhehoidossa oleville. Niin julkiset laitokset kuin yksityiset yrityksetkin voivat tarjota virkistys- ja hyvinvointipalveluja hoiva-asiakkailleen tai ostaa hoivapalveluita niihin erikoistuvilta yrityksiltä ja järjestöiltä. (Vehmasto 2014, 31–38.)

4.2 Luontovoima

Luontovoiman palvelumarkkinat voivat olla huomattavasti luontohoivaa laajemmat koska asiakkaita voiva olla kaikki Green Care -palveluista kiinnostuneet. Luontovoimaa ovat palvelut joiden tavoitteena on asiakkaan voimaannuttaminen ja aktivointi. (Vehmasto 2014, 31–32.) Aktivoitumisella tarkoitetaan rauhoittumisen ja turvallisuuden myötä saatua uskallusta haasteiden vastaanottamiseen ja se myös lisää vuorovaikutusta ihmisten välillä (Green Care Finland www-sivut 2015). Tähän voivat myös kuulua tavoitteelliset luontolähtöiset palvelut, muut luontoa hyödyntävät hyvinvointipalvelut ja muu Green Care -toimintatavan mukainen vapaa-aikaan tai kasvatukseen liittyvä tavoitteellinen toiminta (Vehmasto 2014, 31–32).

Luonnon voimaannuttavaa käyttöä voidaan tuotteistaa esimerkiksi työhyvinvointipalveluiksi tai erikoisryhmien virkistyspalveluiksi. Luontolähtöinen tavoitteellinen hyvinvointitoiminta voi olla esimerkiksi erilaisia ohjelmapalveluita, maatilamatkailua sekä muita luontoa hyödyntäviä palveluja. Luontovoimassa palveluiden tavoitteena on elpyminen, virkistäytyminen ja elämyksellisyys. (Renfors 2014, 29.)

4.3 Asiakasryhmät

Luontohoivan ja luontovoiman palveluiden asiakasryhmissä on suuria eroja. Luontohoivan palveluja käyttävät kuntoutusta tarvitsevat tai syrjäytymisuhassa olevat asiakkaat. Kuntoutuksessa ja sosiaalipalveluissa asiakasryhmät ovat jollakin tavoin haavoittuvassa asemassa joko iältään tai sosiaaliselta tai terveydelliseltä asemaltaan esimerkiksi vammaisuuden, päihde- tai mielenterveysongelman tai muu kuntoutustarpeen vuoksi. (Vehmasto 2014, 35–37.) Nopeinten luontoteemojen käyttö näyttää laajenevan hoitolaitoksissa ja palvelutaloissa, joka perustuu osittain siihen, että olemassa olevaa toimintaa tuodaan nyt enemmän esille. Osin kyse on taas siitä, että luontoelementtien käyttöä kehitetään entistä tietoisempaan ja tavoitteellisempaan suuntaan. Luontoteemojen käyttöönotto tapahtuu pitkälti laitosten työntekijöiden voimin, mutta ostopalveluiden mahdollisuus kasvaa ajan myötä. Useat perhehoidon yksiköt sijoittuvat maaseudulle, jossa luontoa on ympärillä runsaasti, joka sopii lastensuojelun kautta sijoitettujen lapsien lisäksi myös vanhuksille tai vammaisille. Kuntoutuksessa ja terapiassa on edelleen laajentamisen mahdollisuuksia eläin- ja luontoavusteisten menetelmien käyttöönotolle ja tällä hetkellä Suomessa hyödynnetään varsinkin ratsastus- ja puutarhaterapiaa. (Yli-Viikari 2014, 16–17.)

Luontovoiman palvelujen asiakkaat eivät ole erityisen haavoittuvassa asemassa, mutta kasvatuspalveluiden asiakkaisiin liittyy haavoittuva asema iän perusteella (esim. lapset ja nuoret) ja joillakin sektoreilla ostetut työhyvinvointipalvelut ovat suunnattu kuntoutuksessa oleville henkilöille. Luontovoimapalvelut ovat usein yritysten tai muiden yksityisten asiakkaiden ostamia tavoitteellisia hyvinvointi- ja virkistyspalveluja. (Vehmasto 2014, 35–37.) Luontolähtöisten matkailu- ja hyvinvointipalveluiden käytön on arvioitu olevan kasvussa monissa kohderyhmissä. Asiakkaita näille palveluille voivat olla sekä lähiseudun asiakkaat kuin suomalaiset ja ulkomaalaiset matkailijat, jotka etsivät kokemuksellisia tapoja viettää vapaa-aikaansa. Myös hyvinvoinnista kiinnostuneet työyhteisöt ovat tulevaisuuden asiakasryhmiä, sillä luontoteemojen avulla voidaan tasapainottaa työelämän kiireisyyttä ja suorituskeskeisyyttä. (Yli-Viikari 2014, 15–16.)

5 TUTKIMUSTULOKSET

Aineistoja analysoitaessa aloitin etsimällä aineistot Internetistä hakukoneiden, kuten esimerkiksi Googlen sekä Googlen avulla löytämien tietokantojen avulla, joihin kuului esimerkiksi yliopistojen tietokannat. Suurin osa aineistoista löytyi PDF-muodossa. Kaikkia löydettyjä aineistoja en hyödyntänyt liian luontohoivapainottuneisuuden vuoksi. Luin aineistoista kaikki osiot joista voisi löytyä potentiaalisia asiakasryhmiä tai tietoa asiakasryhmistä. Etsin PDF-tiedostoista myös sanahaku toiminnolla sanoja kuten: asiakas, virkistys ja virkistyminen, potilas, luontovoima ja luontohoiva. Sanahaku toiminnolla pyrin varmistamaan myös, ettei tietoa asiakasryhmistä jäisi huomioida aineistojen osioissa, joita en lukenut kokonaan. Kirjasin löytämäni tiedot aineistokohtaisesti Word-tiedostoon, jonka avulla pystyin tekemään yhteenvedon, analysoimaan tulokset sekä laatimaan tulosten pohjalta tutkimustuloksia havainnollistavan taulukon.

5.1 Luontohoivan asiakasryhmät

Luontohoivapalveluille löytyi selkeät perus asiakasryhmät, joille palvelut ovat suunnattu. Tämä kävi ilmi lähes kaikissa tutkituissa aineistoissa. Nämä ryhmät ovat: Kehitysvammaiset, syrjäytyneet ja syrjäytymisvaarassa olevat, mielenterveyspotilaat, pitkäaikaistyöttömät, vanhukset sekä päihdeongelmaiset. Tutkimuksen tuloksia analysoidessa näihin ryhmiin tullaan viittaamaan termillä ”perinteiset asiakasryhmät”.

Green Care -terveyttä ja hyvinvointia maatilalta -hankkeessa kävi ilmi että Euroopassa Green Care -toimintaa tuottavien mautilojen asiakasryhmät ovat tarkkaan rajattuja ja maatilat ovat erikoistuneet vain muutamiin, usein perinteisiin asiakasryhmiin kerrallaan. Itse maksavia asiakkaita oli hoivapalveluissa melko vähän.

Green Care -palvelutoiminnan mahdollisuudet Etelä-Savossa -hankkeessa nostettiin potentiaalisiksi asiakasryhmiksi perinteisten asiakasryhmien lisäksi erityisesti ikäännyvät, muistisairaat ja dementoituneet vanhukset sekä lastensuojelun asiakkaat. Myös

tässä hankkeessa itse maksavien asiakkaiden osuus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasryhmässä nähtiin rajallisena, mutta vanhusten huollon asiakkaat nähtiin potentiaalisimpana itse maksavana asiakasryhmänä Green Care -palveluille.

Nord Green Care -hankkeeseen kuuluneesta Ruotsiin tehdystä opintomatkaraportista kävi ilmi, että maatilatoiminta on ollut hyvä vaihtoehto perinteisistä asiakasryhmistä varsinkin kehitysvammaisille, erityisesti lievästi kehitysvammaisille ja nuorille kehitysvammaisille, jotka eivät koe kuuluvansa toimintakeskuksiin. Green Care -Toiminnan mahdollisuuden Kainuussa -hankkeessa Green Caren mukaisista eläinavusteisista palveluista nostettiin esille erityisesti hevoset ja niiden käyttö hoitona sosiaalisista ongelmista kärsiville lapsille ja nuorille sekä syrjäytymisen ehkäisyä. Luonnostaan hyvinvoiva -hankkeen julkaisussa kerrottiin eläinavusteisten palvelujen potentiaalisiksi asiakasryhmiksi myös stressistä kärsivät, ahdistuneet sekä masentuneet asiakkaat. Puutarhaterapia koettiin erityisesti hyvänä palveluna perinteisistä asiakasryhmistä vanhuksille, kehitysvammaisille, mielenterveyspotilaille sekä alkoholi- ja huumeongelmallisille. Lisäksi Voimaa! -hankkeen yhteenvetoraportissa kerrottiin puutarhaterapian olevan hyvä hoitokeino oppimisvaikeuksista kärsiville.

Hyvinvointialan liiketoiminnan kehittäminen Pohjois-Savossa -hankkeessa nostettiin perinteisten asiakasryhmien lisäksi esille pitkäaikaistyöttömät potentiaalisena asiakasryhmänä. Hankkeessa kerrottiin myös yrttien ja puiden käytöstä hoitokeinona sosiaalisessa kuntoutuksessa oleville asiakkaille. Green Care toimintamallit -julkaisussa esille nousivat perinteisten asiakasryhmien lisäksi sijaishuoltopaikkaa tarvitsevat sekä huostaan otetut lapset sekä työkuntoutusta tarvitsevat. Esille nostettiin myös potentiaalisena asiakasryhmänä tuetut työsuhteet, jolloin asiakkaat tulevat mm. vankiloista tai muista sosiaali- ja terveysalan yrityksistä. Green Care Etelä-Pohjanmaa -esiselvityksen loppuraportissa esille nousivat lähinnä perinteiset asiakasryhmät sekä työuupuneet ja perhekotien asiakkaat. Green Care – Hyvinvointia Pohjoisen luonnosta -julkaisussa hoivapalveluiden perinteisistä asiakasryhmistä nostettiin esille mielenterveyspotilaat, pitkäaikaistyöttömät, vajaakuntoiset ja vammaiset esille asiakkaina sekä myös työntekijöinä. Green Care - Vihreä hoiva maaseudulla yhteenvetoraportissa nostettiin maaseutu esille sosiaalisen toimintakyvyn sekä mielenvireyden parantajana vanhuksille.

Green Care - vihreä hoiva maaseudulla -yhteenvertoraportissa nostettiin esiin maatala-kohteiden asiakasryhmiksi perhehoitoa, työ- ja päivätoimintaa sekä työkokeiluja tarvitsevat perinteiset asiakasryhmät sekä lastensuojelun asiakkaat. Suomessa kerrottiin myös olevan lastensuojelun perhekoteja maatilaympäristössä sekä vankilatilalla harjoitettavaa maataloutta. Muiksi asiakasryhmiksi nostettiin fysio- ja psykoterapiaa tarvitsevat. Luontohoiva Luontolähtöiset hyvinvointipalvelut: opas asiakastyöhön ja palveluiden kehittämiseen -julkaisussa, joka oli osana Luontohoiva -palvelukonseptien ja monitoimijaisten verkostojen kehittäminen Etelä-Savossa -projektia kerrottiin, kuinka myös vaikeavammaisille pystytään soveltamaan mm. kasvihuonetyöskentelyä. Palvelu on mahdollista toteuttaa myös sisätiloissa ja liikuntarajoituksettomille samankaltaista palvelua toteuttaa luonnossa.

5.2 Luontovoiman asiakasryhmät

Osa hankkeista käsitteli pelkästään hoivapalveluita, joten niistä ei löytynyt luontovoimapalveluille potentiaalisia asiakasryhmiä. Green Care -palvelutoiminnan mahdollisuudet Etelä-Savossa -hankkeessa potentiaalisiksi asiakasryhmiksi nostettiin työllistämispalvelut ja työharjoittelut erityisesti nuorille sekä ammatinvaihtajat. Myös mahdolliset työhyvinvoinnin palvelut, joissa yritys maksaa työntekijän virkistymisen ja elpymisen. Hankkeen julkaisussa uskottiin myös, että Green Care -palveluille on paljon kysyntää, mutta ne pitäisi saada paremmin asiakkaiden tietoisuuteen. Hyvinvointipalveluiden potentiaaliset asiakasryhmät hankkeen mukaan ovat: hyvätuloiset turistit, erityisesti venäläiset, lapsiperheet, asiakkaat jotka ovat jo ”nähtäneet kaikki matkakohteet” sekä hyväkuntoiset vanhukset.

Green Care – Toiminnan mahdollisuudet Kainuussa -hankkeessa maatala- ja eläinavusteisille Green Care -palveluille potentiaalisiksi asiakasryhmiksi kerrottiin lapset, nuoret, koulut ja leirikoulut sekä tykytoiminta. Puutarhaterapia nostettiin esille lasten ja nuorten kasvatusta tukevana toimintana. Hyvinvointialan liiketoiminnan kehittäminen Pohjois-Savossa -hankkeessa Green Care -palveluille potentiaalisiksi asiakasryhmiksi kerrottiin liikuntaryhmät sekä tallitoiminnasta kiinnostuneet sekä Green Caren mukaisista ohjelmapalveluista kiinnostuneet. Virkistyspalvelut todettiin sopivan kaiken ikäi-

sille. Green Caren toimintamallit -julkaisun Green Care hyvinvointipalveluille asiakasryhmiksi nousivat: leirikoulut, yksityiset asiakkaat sekä työpaikkojen virkisty- ja tykytoiminnan asiakkaat.

Green Care – Hyvinvointia Pohjoisen luonnosta -julkaisussa ratsastuspalvelun asiakkaaksi nähtiin hevosharrastajat sekä henkilöt, jotka ovat harrastaneet nuorena ratsastusta, ja ratsastuksesta kiinnostuneet. Hankkeessa on toteutettu yhteisöille ja ryhmille virkistyspäiviä, joissa on yhdistetty mm. luontopolulla kulkemista, melomista sekä jousiammuntaa ja mölkkykilpailu. Ohjelmaan on usein myös liitetty saunominen, ruokailu ja uiminen. Tämän tyylliset palvelut sopivat hankkeen mukaan erityisesti tykytoimintaan sekä vapaa-ajan matkailijoille. Seikkailumatkailusta ja vaelluksesta kiinnostuneet nostettiin myös potentiaalisiksi Green Care -asiakkaiksi. Muita potentiaalisia asiakasryhmiä olivat luontoon liittyvät tai luontoa käyttävät järjestöt sekä luonto- ja eläinpalveluille kaupunkilaislapset.

Green Care – Vihreä hoiva maaseudulla -yhteenvetoreportissa lapset, nuoret sekä vanhus- ja nuorisotoimintajärjestöt sekä kurssiasiakkaat nähtiin potentiaalisina asiakasryhminä. Hankkeessa kerrottiin myös kuinka hyväkuntoiset vanhuksset eivät hae vain peruspalveluita, vaan haluavat laadukkaiden palveluiden kautta saatavia elämyksiä. Kosketuspinta maaseutumatkailun sekä erityisesti hyvinvointi- ja elämysmatkailun kanssa on läheinen. Sen vuoksi myös ulkomaalainen kysyntä on kasvamassa. Maaseutu on lisäksi koettu hyväksi oppimis- ja kasvu ympäristöksi. Luontohoiva - palvelukonseptien ja monitoimijaisten verkostojen kehittäminen Etelä-Savossa -julkaisussa oli esimerkki ohjelmapalvelusta, joka soveltuu kaikille ruuanlaitosta ja luonnosta kiinnostuneille. Ohjelmapalvelussa asiakkaat keräävän ruuanlaittoa varten aineksia luonnosta ja valmistavat niistä sen jälkeen ruokaa. Taulukossa 1 on esitetty tutkimustuloksena löydetyt sekä luontohoivan että luontovoiman asiakasryhmät sekä palvelut, joihin nämä asiakasryhmät on aineistoissa yhdistetty.

Luontohoiva asiakasryhmät	Luontovoima asiakasryhmät
Vammaiset (<i>kehitysvammaiset, vaikeasti vammaiset, liikuntarajoitteiset, lievästi vammaiset.</i>): Maatilat, puutarhaterapia,	Yksityishenkilöt ja matkailijat: Hyvinvointi ja virkistymispalvelut, maatilat, ohjelmapalvelut, seikkailu- ja elämispalvelut ja eläinlähdepalvelut.
Vanhukset: (<i>hyväkuntoiset, muistisairaant ja dementoituneet, perhekoti potilaat</i>) Maatilat, puutarhaterapia, eläinlähdepalvelut ja virkistyshoidot luonnossa.	Vanhukset: Virkistys- ja hyvinvointipalvelut, elämispalvelut ja ohjelma palvelut
Lapset ja Nuoret: (<i>huostaan otetut, lastensuojelun asiakkaat, perhekoti potilaat</i>): Eläinavusteiset palvelut, maatilat, kasvatus ja koulutuspalvelut ja puutarhaterapia.	Lapset ja Nuoret: eläimet, maatilat, luontopolut, puutarha- ja kasvienhoitopalvelut.
Kuntoutusta tarvitsevat: (<i>fysioterapia, lihaskivut, työ kuntoutus</i>): Ratsastus ja maatilat sekä luonnossa tehtävät hoidot.	Koulut ja Leirikoulut: Maatilat, koulutus- ja kasvatuspalvelut, kurssipalvelut ja hyvinvointipalvelut
Työntekijät: (<i>lievästi vammaiset, vangit, pitkäaikaistyöttömät ja nuoret</i>): Työntekijöinä ja maatilat	Ulkomaalaiset; Virkistys- ja hyvinvointipalvelut, maatilat ja suomalainen luonto
Psyykkisistä ongelmista kärsivät potilaat: (<i>masentuneet, stressistä kärsivät, työuupumuspotilaat, syrjäytyneet ja syrjäytymisvaarassa olevat</i>): Puutarhaterapia, eläinavusteiset palvelut, yrtti- ja puuhoidot ja Maatilat	Tykytoiminta: Hyvinvointi- ja virkistyspalvelut, elämispalvelut.
Päihdeongelma potilaat: (<i>huumausaineet ja alkoholi</i>): Puutarhaterapia, maatilat ja eläinavusteiset palvelut	Muut asiakasryhmät: ”kaiikki matkakohteet nähneet”, liikuntaryhmät, työyhteisöt ja organisaatiot

Taulukko 1. Tutkimustulokset taulukkomuodossa. Sekä luontohoivan että luontovoiman asiakasryhmät sekä palvelut asiakasryhmittäin.

5.3 Yhteenveto ja analysointi

Tutkimuksen tuloksista käy ilmi, että Green Care liitetään tai liitettiin aineistoja tehtäessä enemmän vaihtoehdoksi hoivapalveluille kuin vapaa-ajan virkistyspalveluille kuten hyvinvointimatkailulle. Potentiaalia luontovoimapalveluilla on kuitenkin paljon, mikä taas käy ilmi esimerkiksi Green Care – Hyvinvointia Pohjoisen luonnosta -hankkeen julkaisussa. Tämän vuoksi voidaankin pohtia, miksei luontovoimapalveluita ole

nostettu esiin enemmän muissa esiselvityksissä ja Green Careen liittyvissä hankkeissa? Syynä voi olla esimerkiksi se ettei palveluita olla osattu tuotteistaa myös matkailuun sopiviksi. On myös mahdollista ettei Green Care -palveluita olla huomioitu matkailutuotteina aineistoissa sen vuoksi, että aineistoissa on haluttu keskittyä enemmän tai pelkästään hoivapuoleen.

Maatilat olivat yleisin Green Care -palveluihin liitetty miljöö, ja esimerkiksi Satakunnan ammattikorkeakoulu on viime vuosina panostanut maaseutumatkailun kehittämiseen Satakunnassa. Green Care -henkisellä toiminnalla maatiloilla voisi olla paljon potentiaalia maatilamatkailutuotteena. Esimerkiksi kaupungissa kasavaneille lapsille ja nuorille sekä lapsiperheille maatilat tarjoaisivat loistavaa ja erilaista kotimaan matkailua, varsinkin jos siihen on liitetty majoitus. Maatilat tarjoavat myös opetusmielessä hyvät edellytyksen päiväkot-, leirikoulu- ja koulutustoiminnalle. Maatiloilla on myös todella kattavat mahdollisuudet järjestää kuntoutusta, hoitoja ja palveluita hoivapoti-laille sekä ennaltaehkäisevää toimintaa sitä tarvitseville. Eläinavusteisista palveluista yleisimmäksi noussut ratsastus- ja tallitoiminta sopii myös erinomaisesti maatiloille.

TYHY- eli työhyvinvointitoiminta nostettiin esille hyvänä luontovoimapalveluna. Green Care – Hyvinvointia Pohjoisen luonnosta -julkaisussa esille nostetut virkistyspäivät ryhmille sopivat hyvin TYHY-toiminnaksi. Luonnon hyvinvointivaikutuksilla pystytään laskemaan stressiä ja parantamaan henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä parantamaan työkykyä. (Yli-Viikari 2015,1-2.) Satakunnassa on runsaasti virkistys-, luonto ja matkailualan yrittäjiä, jotka tarjoavat esimerkiksi luontopolkuja sekä monia muita metsän elvyttävään voimaan perustuvia hyvinvointi- ja elämyspalveluita (Ruoho 2014, 12). Satakunnassa TYHY -toiminnalle olisi siis erinomaiset olosuhteet ja se on yksi potentiaalisimmista asiakasryhmistä Satakuntalaisille Green Care yrityksille. TYHY- toiminta sopii myös hyvin maatilaympäristöön.

5.3.1 Luontohoivan asiakasryhmien analysointi

Hoitopalveluiden potentiaalisissa asiakasryhmissä ainoa yllättävä oli vangit, mutta muut asiakasryhmät olivat tyypillisiä sosiaali- ja terveystalvelujen käyttäjiä. Aineistoista tuli esiin monipuolisia Green Care -palveluja hoivapotilaille. Aineistoissa esiin nostetut ennaltaehkäisevät palvelut voisivat olla sovellettavissa myös luontovoimapalveluiksi kuten esimerkiksi puutarhaterapia. Luontohoivaan liittyvä potentiaali on selkeästi tunnistettu ja erilaisia eläin- ja luontoavusteisia menetelmiä osataan jo hyödyntää hyvin kuntoutus- ja hoivapalveluissa. Yksityisen sektorin tuottamien hoivapalveluiden kasvaessa myös vaihtoehdot ja mahdollisuudet monipuolisemmille hoito- ja kuntoutusvaihtoehdoille kasvaa.

Yleisemmiksi luontohoivapalveluiksi aineistoissa nousseet palvelut kuten puutarha- ja ratsastusterapia sekä muut eläinavusteiset palvelut sopivat hyvin Satakuntaan, koska Satakunnan maatilat ja puhdas luonto tarjoavat niille hyvän toimintaympäristön. Yksi merkittävä esille nousseista asioista oli myös se, että hyväkuntoiset vanhukset haluavat peruspalvelujen sijaan kokemuksellisia palveluja. Maatilat ovatkin juuri tämän tyyppisille palveluille hyvä ympäristö ja nämä palvelut sopivat myös lievästi vammaisille. Ennaltaehkäiseviä kuntoutus- ja hoivapalveluita pystyisi jalostamaan hyvin myös matkailupalveluiksi, kuten esimerkiksi puutarhaterapiaa voisi liittää luontoaiheisiin teema- ja virkistyspäiviin.

5.3.2 Ulkomaalaiset asiakasryhmänä

Ulkomaalaisten huomioiminen potentiaalisena asiakasryhmänä oli suuri yllätys. Esimerkiksi Lapissa luontoa osataan jo nyt käyttää hyvänä ja vetovoimaisena tekijänä ulkomaanmatkailussa. Suomen luonto ja esimerkiksi suomalaiset hyvinvointipalvelut kuten suomalainen sauna ovat kiinnostavia ulkomaalaisille matkailijoille. Myös maatilat sekä suomalainen metsä voisivat kiinnostaa ulkomaalaisia matkailijoita. Tämän vuoksi herääkin kysymys; eikö ulkomaalaisia ole osattu huomioida potentiaalisena asiakasryhmänä? Aineistoissa joissa ulkomaalaiset matkailijat olivat mainittu asiakasryhmänä, ne koettiin erittäin potentiaalisina. Ulkomaalaiset hoivapotilaat voisivat

myös olla potentiaalisia asiakkaita suomalaisille hoivatuotteille. Potentiaalisimmat asiakasryhmät olisivat esimerkiksi lievästi vammaiset ja vanhukset, jotka pystyisivät matkustamaan hoitajiensa tai omaistensa kanssa käyttämään suomalaisia Green Care -palveluja. Varsinkin maista joista tulee Suomeen jo valmiiksi paljon matkailijoita, kuten Saksa ja Venäjä tämän tyyllisille palveluille voisi olla kysyntää. Saunan lisäksi muut hyvinvointimatkailun trendit kuten mindfulness ja earthing eivät esiintyneet aineistoissa. Juuri tämän tyyppisillä luontolähtöisillä voimaannuttavilla hyvinvointimatkailun palveluilla voisi olla paljonkin kysyntää ulkomaalaisten ja kotimaistenkin matkailijoiden keskuudessa, koska niissä hyödynnetään Suomen puhdasta luontoa ja ne sopivat erityisesti metsäympäristöön, jota Suomessa on paljon.

Yhdysvalloissa tehtyjen tutkimusten perusteella, joissa tutkittiin Yhdysvaltalaisten matkustajien kiinnostuksen kohteita ulkomaanmatkailussa, kävi ilmi, että Suomen matkailulle ominaisista tuotteista nimenomaan luonnonläheisille tuotteille olisi kysyntää. Esimerkiksi maaseutumatkailu- ja luontomatkailutuotteille olisi kysyntää, sekä myös hyvinvointimatkailutuotteille kuten suomalaisille kylpylöille ja saunalle. (Visit Finland www-sivut 2015.) Tämä tukee juuri sitä ajatusta, että ulkomaalaiset matkailijat olisivat kiinnostuneita suomalaisista Green Care -henkisistä hyvinvointipalveluista. Ulkomaalaisille moni meille itsestään selvältä tuntuva asia voi tuntua todella mielenkiintoiselta.

5.4 Tutkimuksen käyttö ja toimeksiantajan palaute

Toimeksiantaja antoi tutkimuksesta myönteistä palautetta. Toimeksiantajan mukaan Satakunnan ammattikorkeakoulun matkailuliiketoiminnan tutkimusryhmä, joka koordinoi Satakunnan ammattikorkeakoulussa kaikkia matkailun hankkeita, pystyy hyödyntämään opinnäytetyön tuloksia. Tutkimusryhmä tulee hakemaan toukokuussa 2015 Maaseuturahastosta (Satakunnan ELY-keskukselta) Green Care -Tiedonvälityshanke Satakunnassa ajalle 1.11.2015–28.2.2018. Green Care -asiakasryhmien koostaminen yhteen taulukkoon helpottaa toimeksiantajaa asiakasryhmien hahmottamisessa ja tiedonvälityshankkeen kohderyhmien tunnistamisessa. Tulevan tiedonvälityshankkeen

tarkoituksena on aktivoida satakuntalaisia maaseudun yrityksiä kehittämään yritystoimintaansa Green Caren avulla. Yritystoiminnan kehittäminen edellyttää mahdollisten asiakasryhmien tunnistamista ja asiakkaiden tarpeisiin soveltuvien kannattavien palveluiden kehittämistä ja tämä työ vetää toimeksiantajan mukaan hyvin yhteen sekä luontovoiman että luontohoivan asiakaskohderyhmät. Työhön koostettu taulukko toimii hyvin sellaisenaan yrityksille suunnatussa tiedottamisessa.

Toimeksiantajalle ulkomaisten asiakaskohderyhmien vähäinen näkyminen Green Care-palveluiden kohderyhmissä oli uutta mutta myös jokseenkin hämmästyttävää, koska toimeksiantaja olisi voinut hyvinkin uskoa, että nimenomaan ulkomaalaiset asiakkaat voisivat olla luontovoiman mahdollinen asiakaskohderyhmä. Toimeksiantaja kokee hyötyvänsä työstä ja yhteistyö opinnäytetyöntekijän kanssa on ollut sujuvaa. Lisäksi tutkimuksen tulosten pohjalta avautuu mahdollisuuksia mahdollisille jatkotutkimuksille esimerkiksi ulkomaalaisiin asiakkaisiin liittyen. Koska Satakunnassa on panostettu maaseutumatkailun kehittämiseen ja tutkimuksen avulla löytyi paljon potentiaalisia asiakasryhmiä maataloilille sekä tutkimus onnistui kartoittamaan hyvin eriasiakasryhmiä ja toimeksiantaja oli tutkimukseen tyytyväinen, voidaan tutkimus todeta onnistuneeksi.

5.5 Luotettavuus

Reliabiliteetti ilmaisee miten luotettavasti ja toistettavasti käytetty mittaus- tai tutkimusmenetelmä mittaa haluttua ilmiötä. Mittauksen reliabiliteetti tarkoittaa mittaustuloksen toistettavuutta, ei-sattumanvaraisuutta. (Hiltunen 2009.) Tämä tutkimus on toistettavissa, sillä siinä on käytetty aineistolähtöistä tutkimusmenetelmää ja aineistot ovat kaikkien löydettävissä eli sama tieto voitaisiin hakea aineistoista uudelleen. Tutkimuksessa keskitytään kuitenkin Satakuntaa hyödyttävään näkökulmaan. Vaikka tutkittavat aineistot ovat erilaisia, on niistä kerätty tieto kuitenkin keskenään vertailukelpoista. Suurin osa tutkittavista aineistoista sekä teoriaosuuden lähteistä on verkkolähteitä, koska Green Caresta löytyy parhaiten tietoa Internetistä.

Validiteetti ilmaisee sen, miten hyvin tutkimuksessa käytetty mittaus- tai tutkimusmenetelmä mittaa tutkittavan ilmiön ominaisuutta, mitä sen on tarkoituskin mitata eli mitaako tutkimus sitä, mitä sen avulla on tarkoitus selvittää. Validiteettia arvioitettaessa kohdistetaan yleensä huomio kysymykseen kuinka hyvin tutkimusote ja siinä käytetyt menetelmät vastaavat tutkittavaa ilmiötä. Voidakseen olla validi, sovellettavan tutkimusotteen tulee tehdä oikeutta tutkittavan ilmiön olemukselle ja kysymykselle, mutta validiteetin kannalta ei kuitenkaan ole keskeisintä se, millä ja kuinka valideilla mitta-reilla tuloksia saadaan. (Hiltunen 2009.) Tässä tutkimuksessa oli tarkoitus selvittää eri puolella Suomea julkaistuista Green Care -aiheisista aineistoista Green Care -palvelujen potentiaalisia asiakasryhmiä. Tutkittavat aineistot ovat kattavasti eri puolilta Suomea ja sen vuoksi otoksen koko on riittävä. Tutkimuksessa käytetyt aineistot ovat ajan tasalla, vanhin aineistoina käytetyistä hankkeista on vuodelta 2009. Tutkimusmenetelmä soveltui hyvin tiedon keruuseen aineistoista. Aineistoa tutkittaessa pysyttiin aineistolähtöisessä menetelmässä vaaditussa systemaattisuudessa. Tutkimuksen tuloksena löydettiin useita potentiaalisia asiakasryhmiä sekä palveluita, joita nämä asiakasryhmät käyttävät, mikä kertoo tutkimustehtävässä onnistumisesta.

6 POHDINTA

Mielestäni tutkimus onnistui hyvin ja olen siihen itse tyytyväinen. Asetin itselleni pää-tavoitteeksi sen, että opinnäytetyöstäni olisi hyötyä toimeksiantajalle ja sen, että saisin tutkimuksen tulokset esitettyä hyvin ja selkeästi. Tässä tavoitteessa onnistuin erityisesti tutkimustulosten pohjalta tehdyssä taulukossa, jota toimeksiantaja sanoi käyttävänsä tulevaisuudessa mm. tiedottamisessa. Taulukko havainnollisti myös tutkimus-tulokset haluamallani tavalla. Olen erityisen tyytyväinen siihen, että tutkimukseni tuloksia pystytään hyödyntämään Satakunnan ammattikorkeakoulun tulevassa Green Care -tiedonvälityshanke Satakunnassa -hankkeessa. Tutkimustuloksissa minulle suurimpana yllätyksenä tuli se, että ulkomaalaiset oli mainittu niin harvassa aineistossa potentiaalisena asiakasryhmänä sekä se, että suurin osa aineistoista oli hyvin hoivapainotteisia.

Olin tyytyväinen käyttämiini tutkimusmenetelmiin ja tapoihin, joilla tutkin aineistoa ja keräsin tietoa. Luin kokonaan selkeästi potentiaaliset ja pienen silmäilyn jälkeen hyvän kuuloiset osiot aineistoista ja sanahakutoiminnon avulla pystyin varmistamaan ettei mitään tärkeää jäänyt huomaamatta. Tekisin kuitenkin muutamia asioita eri tavalla tutkimusprosessissa jos tekisin sen uudelleen. Keräisin tiedot aineistoista selkeämmin ja paremmin, koska tutkimustuloksia purkaessa jouduin välillä palaamaan aineistoon tarkistamaan asiayhteyksiä. Tekisin opinnäytetyön eri osat paremmin suunnitellulla aikataululla. Nyt tein teoriaosan paljon ennen tutkimusosaa, mikä käytännössä tarkoitti sitä, että jouduin kertaamaan Green Care -aiheista teoriaa ennen kuin aloin tekemään tutkimusta. Koin opinnäytetyötä tehtäessä haastavaksi tarpeeksi kattavan teoriaosuuden rakentamisen. Tutkittavien aineistojen löytämiseen, niiden analysointiin sekä tiedonkeruuseen meni enemmän aikaa kun olisin odottanut.

Koen oppineeni paljon tätä opinnäytetyötä tehtäessä sekä Green Caresta, hyvinvointimatkailusta kuin myös sosiaali- ja terveysalan toiminnasta. Varsinkin hyvinvointimatkailusta ja Green Caresta opitusta tiedosta voi olla hyötyä tulevaisuudessa matkailualalla työskennellessä, koska niihin liittyvät vapaa-ajan virkistyspalveluiden suosio on ollut kasvussa. Hyvinvointimatkailun trendeihin ja niihin liittyviä aineistoja tutkiessa sain hyvän kuvan siitä mihin suuntaan suomalainen hyvinvointimatkailu on kehittymässä. Varsinkin Green Care – Hyvinvointia Pohjoisen luonnosta -hankkeen julkaisu oli erittäin mielenkiintoinen ja hyvä julkaisu ja mielestäni se tuki hyvin koulutustani.

LÄHTEET

Center for mindfulness Finland www-sivut. Viitattu 4.8.2015. <http://www.mindfulness.fi/>

Green Care Finland Ry www-sivut. Viitattu 4.8.2015. www.gcf Finland.fi

Hiltunen, L. 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän yliopisto Viitattu 15.5.2015. http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Otavan Kirjapaino Oy.

Hirvonen, J. & Skyttä, T. 2014. Luontohoiva Luontolähtöiset hyvinvointipalvelut: opas asiakastyöhön ja palveluiden kehittämiseen. Mikkelin ammattikorkeakoulu.

Jankkila, H. 2012. Green Care - hyvinvointia Pohjoisen luonnosta. Esiselvitys. Rovaniemen ammattikorkeakoulu. Viitattu 13.05.2015. <http://www.ramk.fi/loa-der.aspx?id=b48a1dc6-02d9-49d8-8c86-7736398d6d5f>

Kananen, J. 2008. Kvali – kvalitativisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Korhonen, A., Liski-Markkanen, S. & Roos, I. 2011. Green Care - Vihreä hoiva maaseudulla. Taustaselvitys yhteenvetoraportti. TTS:n julkaisuja 408. Viitattu 13.2.2015. http://www.tts.fi/images/stories/tiedostot/tutkimus_files/projektit/tj408.pdf

Luonto hyvinvoinnin lähteenä suomalainen Green Care. 2013. VoiMaa!- hanke 2011-2013. Viitattu 29.9.2014. http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/2911/green_care_-esite_%28VoiMaa%29.pdf

Mustakangas, E. 2011. Green Care -toiminnan mahdollisuudet Kainuussa -esiselvitys. Esiselvitys. Maataloustuottajain Pohjois-Suomen Liitto. Viitattu 13.2.2015. http://www.tukinetti.net/images/stories/tiedostot/Toimialaselvitykset/Creencare_selvitys_MTK_Ella_Mustakangas.pdf

Nissinen, S. 2011. Green Care -palvelutoiminnan mahdollisuudet Etelä-Savossa esiselvitys. Esiselvitys. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Viitattu 13.2.2015. http://api.ning.com/files/j42LvGiVS1HP1Jq7tPbNQrdGbvUHU0FskVTVMXgg2col3a17Wol4vrf5nd5wlgO/Naofg728HqiuY8vCxHaa2fNdaftAKxSYo/GC_hoivayritystenkartoitus_loppuraportti.pdf

Opas Green Care -palveluiden tuottajalle. Keski-Pohjanmaan ammattiopisto & aikuiskoulutus. 2014. Viitattu 2.2.2015 <http://projekti.kpedu.fi/%28S%28j4revx45xw1u0xvqe35vupjq%29%29/default.aspx?id=2571&pid=2571&pid1=2571&siteid=561>

PSK aikuisopisto www-sivut. 2015. Luonnostaan hyvinvoiva, Green Care -hanke. Viitattu 2.2.2015. <http://homer.psk.fi/luonnostaanhyyvinvoiva/julkaisu.pdf>

Renfors, S-M. 2014. Luontolähtöinen hyvinvointimatkailu on matkailualan uusin trendi teoksessa Iijolainen, M. & Ruoho, J. (toim.) Luonto ja hyvinvointi yrittäjyyden mahdollisuutena – Green Care Satakunnassa. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Ruoho, J, 2014. Green Care –esiselvitys- ja tiedotushankkeen toimenpiteet ja tulokset Satakunnassa teoksessa Iijolainen M & Ruoho J (toim.) Luonto ja hyvinvointi yrittäjyyden mahdollisuutena – Green Care Satakunnassa. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Ruoho, J. 2014.Green Care: luontovoimaa ja luontohoivaa teoksessa Iijolainen M & Ruoho, J. (toim.) Luonto ja hyvinvointi yrittäjyyden mahdollisuutena – Green Care Satakunnassa. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Green Care Etelä-Pohjanmaa esiselvitys Loppuraportti. 2013. Sedu Aikuiskoulutus.. Viitattu 6.2.2015. http://issuu.com/jennikoivu/docs/greencare_loppuraportti

Seikkailukasvatus.fi www-sivut. Viitattu 4.8.2015. www.seikkailukasvatus.fi

Soini, K., Ilmarinen, K., Yli- Viikari, A. & Kirveenummi, A. 2011. Green Care sosiaalisena innovaationa suomalaisessa palvelujärjestelmässä. Yhteiskuntapolitiikka 76, 320–330. Viitattu 13.5.2015. www.julkari.fi/handle/10024/102903

Sosiaalinenyrittäjä.fi www-sivut. Viitattu 5.8.2015. http://www.sosiaalinenyrittäjä.fi/sofi_etusivu

Suomalaisen työn liiton www-sivut. Viitattu 5.8.2015. <http://suomalainentyo.fi/yrietyksille/yhteiskunnallinen-yrittäjä>

Työtehoseura www-sivut. 2015. Green Caren toimintamallit. Viitattu 6.2.2015. http://www.tts.fi/images/stories/tts_julkaisut/tj410.pdf. 2013.

UHOO-Uutiset www-sivut. 2015. Nord Green Care -esiselvitys. Viitattu 6.2.2015. Nord Green Care -esiselvitys. <http://www.uhoo.fi/nord-green-care-esiselvitys/>

Vehmasto, E. 2014. E. Vehmasto (toim.) Green Care -toimitavan suuntaviivat Suomessa. Viitattu 10.5.2015 <http://www.mtt.fi/mttkasvu/pdf/mttkasvu20.pdf>

Visit Finland www-sivut. Laitamäki, J. 2009. US Market opportunities for Finnish travel experiences. Viitattu 4.8.2015. www.visitfinland.fi

Yhteiskuntatieteellisen tietokannan www-sivut. Viitattu 5.8.2015. <http://www.fsd.uta.fi/fi/>

Yli-Viikari, A. 2014. Green Care avaa mahdollisuuksia monilla alueilla teoksessa Iljola, M. & Ruoho, J. (toim.) Luonto ja hyvinvointi yrittäjyyden mahdollisuutena – Green Care Satakunnassa. Satakunnan ammattikorkeakoulu

Yli-Viikari, A. 2015. Miten luonto vaikuttaa?. Luonnonvarakeskuksen www-sivut. Viitattu 12.7.2015. <http://www.luke.fi/>

Yli-Viikari, T., Heikkilä, K., Kirveennummi, A., Kivinen, T., Partanen U., Rantamäki-Lahtinen, L. & Soini, K. 2009. Green Care - terveyttä ja hyvinvointia maatilalta. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. Viitattu 12.5.2015 . <http://www.mtt.fi/met/pdf/met141.pdf>

LIITE 1